

Enintään 6 tehtävään saa vastata. Tehtävät arvostellaan pistein 0–6, paitsi muita vaativammat, +:lla merkityt jokeritehtävät, jotka arvostellaan pistein 0–9. Moniosaisissa, esimerkiksi a-, b- ja c-kohdan sisältävissä tehtävissä voidaan erikseen ilmoittaa eri alakohtien enimmäispistemäärät.

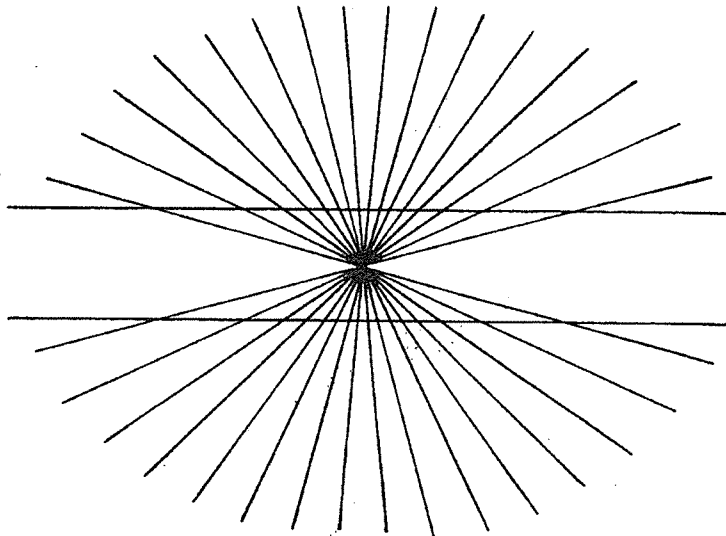
1. Mihin perustuu kunkin seuraavan väitteen totuus?
 - a) Kolmiossa on kolme kulmaa.
 - b) Suomessa asuu enemmän kuin kymmenen ihmistä.
 - c) Tupakoijat kuolevat nuorempina kuin ne, jotka eivät tupakoi.

2. Sanotaan, että teon päämäärät ja seuraukset oikeuttavat käytetyt keinot. Pohdi väitteen pätevyyttä.

3. Antiikin roomalainen filosofi Seneca sanoo: ”Tee itsesi onnelliseksi!” Onko tämä kehoitus eettisesti oikeutettavissa? Perustele.

4. P1. Ylipaino lyhentää ihmisen elinikää.
 P2. Suomessa ylipainoisten ihmisten määrä kasvaa jatkuvasti.
 Johtopäätös: Pitää kiinnittää huomiota ihmisten painonhallintaan.
 Miksi tässä päättelyssä tarvitaan kolmas premissi, jotta johtopäätös seuraisi premisseistä? Muotoile tällainen premissi.

5. Naiivin realismin mukaan maailma nähdään täsmälleen sellaisena kuin se on. Havainnon illuusiot osoittavat kuitenkin, ettei näin ole, kuten huomaat alla olevasta kuvasta. Mikä näin ollen on havainnon kohde tietoteorian perusteella?

Eino Kaila, Arkikokemuksen perseptuaalinen ja konseptuaalinen aines.
Kirjassa *Ajatus ja analyysi* (toim. Tauno Nyberg), 1977

6. David Hume ja Ludwig Wittgenstein puhuvat metafysiikkaa vastaan. Valitse, haluatko puolustaa vai vastustaa heidän näkemystään. Perustele oma kantasi filosofisesti.

Ludwig Wittgenstein: ”Siitä mistä ei voi puhua on vaiettava.”

Ludwig Wittgenstein, *Tractatus logico-philosophicus eli Loogis-filosofinen tutkielma* (*Tractatus Logico-Philosophicus*, 1921; suom. Heikki Nyman 1971)

David Hume: ”Ottaessamme käsiimme jonkun nidoksen esim. jumaluusoppia tai koulumetafysiikkaa, tulee meidän kysyä: Sisältääkö se jotain suuretta tai lukua koskevaa loogillista ajattelua? Ei. Sisältääkö se jotain tosiseikkoja ja olemassaoloa koskevaa kokemusajattelua? Ei. Heitettäköön se siis tuleen, sillä se ei voi sisältää muuta kuin viisastelua ja harhaluuloa.”

David Hume, *Tutkimus inhimillisestä ymmärryksestä* (*An Enquiry Concerning Human Understanding*, 1748; suom. Eino Kaila 1938)

7. J. S. Mill puhuu kirjassaan *Vapaudesta* enemmistön tyranniasta. Tällä hän tarkoittaa sitä, että demokratiassa enemmistö päättää asioista. Millä perusteella tätä voidaan väittää tyranniaksi? Pohdi kysymystä kriittisesti.

”Samoin kuin muutkin tyranniat enemmistönkin tyrannia tuli heti pelätyksi ja sellainen se on vieläkin, varsinkin sen vaikutus julkisten virastojen toiminnassa. Mutta ajattelevat ihmiset huomasivat, että kun tyrannina on yhteiskunta itse – yhteiskunta kokonaisuudessaan niiden yksilöiden ylitse, jotka sen muodostavat – niin sen sortamiskeinot eivät rajoitu niihin toimiin, joita se harjoittaa virkamiestensä kautta. Yhteiskunta voi panna ja panee toimeen päätöksensä; vain jos se tekee vääriä päätöksiä oikeiden sijasta tai yleensä ollenkaan päättää asioista, joihin se ei saisi ryhtyä, niin se harjoittaa sosiaalista sortoa, joka on kauheampaa kuin moni valtiollisen sorron laji; sillä vaikkei se tavallisesti perustukaan ankariin rangaistuksiin, niin siitä on kuitenkin vaikea pelastua, koska se tunkeutuu syvemmälle elämän erityiskohtiin ja orjuuttaa itse sielunkin. Suojelus esivallan tyranniutta vastaan ei siis ole riittävä: tarvitaan myös suojelusta yleisen mielipiteen ja tunteen tyranniutta vastaan: sitä yhteiskunnan taipumusta vastaan, jolla se pyrkii muilla välikappaleilla kuin siviilirangaistuksilla tyrkyttämään omia käsityksiään ja tapojaan elinohjeeksi niille, jotka niistä poikkeavat.”

John Stuart Mill, *Vapaudesta* (*On Liberty*, 1859; suom. Niilo Liakka 1891; osittain ajanmukaistanut Reima T. A. Luoto 1982)

8. Jos laskettelusukset jaetaan ilmaiseksi, miksi tehdä työtä ostaakseen sukset? Jos leipää jaetaan ilmaiseksi, miksi tehdä työtä ostaakseen leipää? Miten näihin kysymyksiin voidaan vastata yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden kannalta?

- +9. UNESCO teki maailmanlaajuisen kyselyn (P.-R. Droit, *Philosophy and Democracy in the World*. UNESCO 1995) siitä, mitä filosofian klassikoita käsitellään eri maiden kouluopetuksessa. Tällä ja seuraavalla sivulla on kymmenen filosofia ylhäältä vasemmalta lähtien suosituimmuusjärjestyksessä. Valitse näistä vähintään kaksi, joiden oppeja selostat vertaillen.

Platon (427–347) ja Aristoteles (384–322)

Kant (1724–1804)

Descartes (1596–1650)

Hegel (1770–1831)

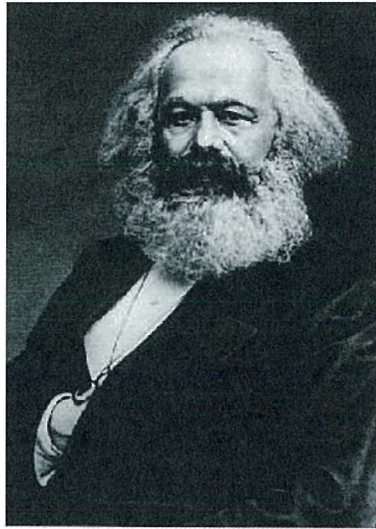
Hume (1711–1776)

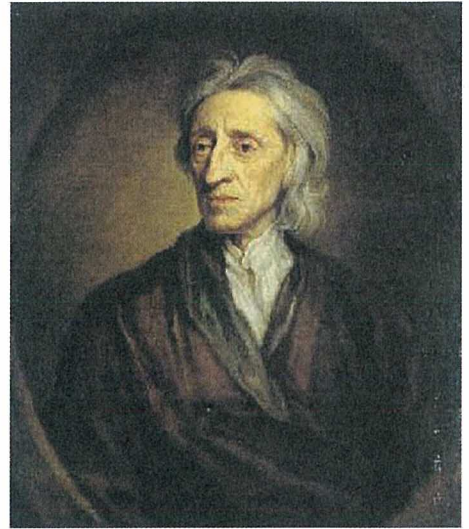
Spinoza (1632–1677)

Leibniz (1646–1716)

Marx (1818–1883)

Locke (1632–1704)

Kuvat vasemmalta ylhäältä lähtien:

Rafael: Ateenan koulu (1509–1510). Kuva: Tykografi (2007);

<http://www.marxists.org/glossary/people/k/pics/kant.jpg>

<http://faculty.uml.edu/enelson/images/Descartes.jpg>

<http://www2.warwick.ac.uk/fac/soc/philosophy/news/cps.html/hegel.jpg>

<http://www.christers.net/philosophy/david-hume.jpg>

<http://ebooks.adelaide.edu.au/s/spinoza/benedict/Spinoza.jpg>

http://www.math.wisc.edu/~ellison/m221/7723_Gottfried_Leibniz.jpg

<http://www.wesleyan.edu/css/readings/Barber/marx.gif>

<http://www.malaspina.com/jpg/locke.jpg>

(16.2.2009)

+10. Filosofianssa on esitetty erilaisia ruumiin ja mielen suhdetta koskevia teorioita.

- a) Esittele kartesiolaista dualismia. (1 p.)
- b) Millä perusteella kartesiolainen dualismi on hylättävissä? (3 p.)
- c) Esittele nykyaikaisia vaihtoehtoja dualistiselle teorialle. (5 p.)